

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра економіки та менеджменту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
канд. хімічних наук, доц.
_____ Пантелеймонов А.В.

“ _____ ” _____ 20 ____ р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Прогнозування та соціально-економічне планування

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти _____

галузі знань 07 Управління та адміністрування; 28 Публічне управління
(шифр і назва)

спеціальності _____ 073 Менеджмент, 281 Публічне управління та
адміністрування
(шифр і назва)

освітні програми _____ Менеджмент організацій; Публічне управління та
адміністрування
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни _____ за вибором
(обов'язкова / за вибором)

факультет _____ Економічний

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету “22” червня 2018 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Родченко Володимир Борисович доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та менеджменту
Прус Юлія Ігорівна викладач кафедри управління та адміністрування
Сукрушева Ганна Олегівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та менеджменту

Програму схвалено на засіданні кафедри економіки та менеджменту

Протокол від “20” червня 2018 року № 13

Завідувач кафедри економіки та менеджменту

_____ (Дорошенко Г. О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією економічного факультету
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “21” червня 2018 року № 9
Голова методичної комісії економічного факультету

_____ (Євтушенко В.А.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Прогнозування та соціально-економічне планування» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 073 «Менеджмент»; 074 «Публічне управління та адміністрування»;
спеціалізації _____

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни «Прогнозування та соціально-економічне планування» полягає в формуванні у студентів знання основ, методів і прийомів прогнозування та соціально-економічного планування, а також необхідних навичок щодо виконання робіт, що входять у компетенцію менеджерів та економістів.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Прогнозування та соціально-економічне планування» є набуття студентами теоретичних знань з питань визначення понять прогнозу, методології соціально-економічного прогнозування та планування; опанування студентами методичним інструментарієм прогнозування ефективності економіки, випуску промислової продукції, реальних прибутків населення і визначення загального обсягу споживання населенням матеріальних благ і послуг; набуття навичок оцінки економічної ефективності та наслідків здійснення прогнозів.

1.3. Кількість кредитів: денна форма –5; заочна (дистанційна) форма –5.

1.4. Загальна кількість годин – денна форма –150 год. ; заочна (дистанційна) форма 150 год.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
4-й	4-й
Лекції	
32 год.	4/4 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	2/2 год.
Лабораторні заняття	
–	-
Самостійна робота	
71 год.	133 год.
Індивідуальне завдання	
15 год.	5 год.

1.6. Результатом вивчення дисципліни є засвоєння та використання загальних принципів та закономірностей, методології з'ясування перспективи найближчого або більше віддаленого майбутнього в досліджуваній області, сприяння оптимізації поточного й перспективного планування і регулювання економіки, опираючись на складений прогноз.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Прогнозування і планування у системі управління соціально-економічним розвитком

Поняття прогнозу і прогнозування. Теоретико-пізнавальний і управлінський аспекти прогнозування. Значення прогнозування у системі управління національним господарством.

Об'єкт і предмет економічного прогнозування. Характеристика трьох форм передбачення: гіпотеза, прогноз, план. Їх розходження і взаємозв'язок. Типологія прогнозів.

Зміст індикативного макроекономічного планування.

Тема 2. Методологія соціально-економічного прогнозування і планування

Поняття методології прогнозування. Класифікація методів прогнозування за ступенями формалізації. Характеристика методів експертних оцінок. Характеристика методів прогновної екстраполяції і моделювання.

Поняття методології планування. Характеристика методів планування: нормативного, балансового, економіко-статистичного, економіко-математичного, програмно-цільового.

Зміст принципів соціально-економічного прогнозування і планування.

Тема 3. Прогнозування економічного росту

Ознаки матеріального виробництва і невиробничої сфери. Класифікація галузей за сферами національного господарства.

Пропорції і структура національного господарства. Зміст узагальнюючих показників економіки країни: сукупного суспільного продукту, національного доходу, валового внутрішнього продукту, валового національного продукту. Методи числення валового внутрішнього продукту.

Схеми відтворення. Поняття темпів економічного росту та їх вимір. Типи економічного росту. Моделі прогнозування економічного росту.

Тема 4. Прогнозування ефективності економіки

Критерій економічної ефективності виробництва. Два виду оцінки економічної ефективності: за ресурсами і витратами. Склад виробничих ресурсів. Склад витрат. Взаємозв'язок ресурсів і витрат. Показники економічної ефективності використання ресурсів. Показники економічної

ефективності використання витрат. Прогнозування чинників росту економічної ефективності суспільного виробництва.

Тема 5. Прогнозування випуску промислової продукції

Натурально-речовинний склад і вартісна оцінка промислової продукції. Визначення потреби у продукції промисловості.

Планування потреби у сировині та матеріалах на випуск промислової продукції. Основні напрямки економії сировини і матеріалів.

Обґрунтування планового випуску промислової продукції виробничою потужністю. Поняття виробничої потужності і вимір її рівня. Характеристика балансу виробничої потужності. Обґрунтування введення додаткової потужності в плановому періоді.

Зведений прогноз розвитку промисловості.

Тема 6. Прогнозування виробництва сільськогосподарської продукції

Особливості сільського господарства як галузі національного господарства. Визначення потреби у продукції сільського господарства. Баланс валових ресурсів сільськогосподарської продукції.

Планування виробництва продукції рослинництва. Планування потреби у посівній площі. Планування врожайності сільськогосподарських культур.

Обґрунтування виробництва продукції рослинництва балансами земельних угідь, рілля та посівної площі.

Планування виробництва продукції тваринництва. Зміст балансу обороту череди. Показники продуктивності. Планування потреби у кормах для виробництва продукції тваринництва. Характеристика балансу кормів.

Зведений прогноз виробництва сільськогосподарської продукції.

Тема 7. Прогнозування вантажних і пасажирських перевезень

Транспортна галузь національного господарства. Види транспорту та перевезень.

Показники вантажних перевезень. Планування обсягу вантажних перевезень. Планування обсягу вантажообігу. Обґрунтування потреби у вантажних транспортних засобах для перевезення запланованого обсягу вантажів. Прогнозування вантажних перевезень.

Показники пасажирських перевезень і розрахунок їх прогнозних значень.

Тема 8. Прогнозування капітальних вкладень

Поняття капітальних вкладень капітального будівництва і продукції будівництва. Джерела капітальних вкладень.

Прогнозування обсягу капітальних вкладень для запровадження в дію виробничих потужностей. Структура капітальних вкладень. Оцінка економічної ефективності капітальних вкладень.

Тема 9. Планування праці

Поняття трудових ресурсів та їх склад. Характеристика зведеного балансу трудових ресурсів.

Визначення продуктивності праці на макрорівні та галузевому рівні.

Чинники зміни продуктивності праці. Методика планування темпу приросту продуктивності праці.

Тема 10. Прогнозування соціального розвитку

Поняття і система показників соціального розвитку.

Прогнозування платоспроможної потреби населення у матеріальних благах і послугах.

Характеристика балансу грошових прибутків і витрат населення.

Прогнозування штучного товарообігу та платних послуг.

Планування освіти. Планування медичного обслуговування.

Тема 11. Планування пільг та соціальних виплат населення

Сутність суспільних фондів споживання (ОФП). Основні напрямки витрати засобів із ОФП. Структура ОФП.

Планування виплат із ОФП на основі нормативів витрат і контингенту споживачів. Факторна модель динаміки ОФП.

Тема 12. Прогнозування реальних прибутків населення і визначення загального обсягу споживання населенням матеріальних благ і послуг

Поняття номінальних і реальних прибутків населення. Методика розрахунку реальних прибутків населення. Чинники росту реальних прибутків населення. Прогнозування динаміки реальних прибутків населення.

Визначення загального обсягу споживання населенням матеріальних благ і послуг.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Прогнозування і планування у системі управління соціально-економічним розвитком	8	2	2	-	1	6	10	-	-	-	-	10
Тема 2. Методологія соціально-економічного прогнозування і планування	10	2	2	-	1	6	12	-	2	-	-	10
Тема 3. Прогнозування економічного росту	9	4	4	-	1	6	14	2	-	-	-	12
Тема 4. Прогнозування ефективності економіки	11	4	4	-	1	6	10	-	-	-	-	10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 5. Прогнозування випуску промислової продукції	11	4	4	-	1	6	14	2	-	-	-	12
Тема 6. Прогнозування виробництва сільськогосподарської продукції	10	2	2	-	2	6	12	-	-	-	-	12
Тема 7. Прогнозування вантажних і пасажирських перевезень	9	2	2	-	2	6	12	-	-	-	-	12
Тема 8. Прогнозування капітальних вкладень	11	2	2	-	2	6	12	-	-	-	1	11
Тема 9. Планування праці	8	2	2	-	1	6	12	-	-	-	1	11
Тема 10. Прогнозування соціального розвитку	11	4	4	-	1	5	16	2	2	-	1	11
Тема 11. Планування пільг та соціальних виплат населення	11	2	2	-	1	6	12	-	-	-	1	11
Тема 12. Прогнозування реальних прибутків населення і визначення загального обсягу споживання населенням матеріальних благ і послуг	11	2	2	-	1	6	14	2	-	-	1	11
Усього годин	150	32	32	-	15	71	150	8	4	-	5	133

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Методи опису і простого статистичного аналізу даних	2	-
2.	Методи екстраполяції.	2	2
3.	Прогнозування за середніми темпами зростання і приросту	4	-
4.	Метод найменших квадратів	4	-
5.	Трендовий аналіз і прогнозування в Ms Excel	4	-
6.	Аналіз структурних пропорцій економіки по балансу «Затрати-випуск»	2	-
7.	Застосування інструментарію кореляційно-регресійного аналізу (КРА) в прогнозуванні економічних показників Інструментарій КРА в Ms Excel	2	-
8.	Методичні підходи до оцінки тіньової економіки	2	-
9.	Методи опису і простого статистичного аналізу даних	2	-
10.	Прогнозування соціального розвитку за середніми темпами	4	2
11.	Розрахунок соціальних виплат населенню	2	-
12.	Визначення загального обсягу споживання населенням матеріальних благ і послуг	2	-
	Разом	32	4

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Опрацювання та підготовка огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей	10	20
2.	Опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу	10	20
3.	Підготовка до виступу на семінарських заняттях	10	-
4.	Підготовка та оформлення схем, таблиць, графіків, діаграм, медіа-презентацій тощо	10	-
5.	Розв'язання практичних вправ	10	40
6.	Поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації	10	40
7.	Систематизація вивченого матеріалу перед заліком	11	13
8.	Підготовка к контрольній роботі	10	5
8.	Написання реферату	5	-
	Разом	86	138

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота студента денної та заочної форми навчання виконується у вигляді реферату, в якій студент розкриває сутність проблеми та аналізує поточну ситуацію. Реферат повинен містити вступ, основну частину, висновки та перелік літератури. Обсяг реферату 15-20 сторінок.

Тематика рефератів:

1. Економічна сутність прогнозування та програмування економічної діяльності.
2. Принципи державного прогнозування та розробки програм.
3. Основні напрями та пріоритети економічного розвитку України.
4. Основні напрями та пріоритети соціального і гуманітарного розвитку держави.
5. Функції та порядок прогнозування економічного і соціального розвитку держави.
6. Система державних прогнозів економічного і соціального розвитку України та її регіонів.
7. Порядок розробки Державної програми економічного і соціального розвитку держави;
8. Державні цільові програми: роль і місце в економіці України.
9. Порядок розробки галузевих, регіональних і цільових комплексних програм.
10. Планування фінансів і порядок розробки державного бюджету.
11. Порядок розробки місцевих бюджетів.
12. Планування (розробка програм) розвитку промисловості та окремих видів її діяльності.
13. Планування сільськогосподарського виробництва та основних

напрямів інтенсифікації аграрної сфери.

14. Програмування будівництва, житлового та комунального господарства.

15. Планування (програмування) транспорту, зв'язку та інших видів економічної діяльності.

16. Поняття економічно активного населення.

17. Баланс робочої сили на ринку праці.

18. Планування та розробка програм регулювання зайнятості населення.

19. Планування соціальної сфери.

20. Планування (програмування) гуманітарної сфери.

21. Система пенсійного забезпечення.

22. Реформування пенсійної системи.

23. Поняття економічної безпеки держави.

24. Складові економічної безпеки держави

25. Формування системи соціальної підтримки населення.

7. Методи контролю

Система контролю знань студентів з дисципліни «Прогнозування та соціально-економічне планування» базується на застосуванні диференційованого підходу до організації контролю якості знань студентів, що зумовлено:

- специфічними особливостями організації навчального процесу на очній та заочній формах навчання;
- кількістю годин, визначених навчальними планами за різними спеціальностями на проведення семінарських і практичних занять та на вивчення дисципліни в цілому;
- формою підсумкового контролю знань студентів з дисципліни, затвердженою як вибіркова – залік.

Система контролю знань студентів з дисципліни включає в себе поточний контроль. Дана форма контролю організовується таким чином, щоб стимулювати ефективну самостійну роботу студентів протягом семестру і забезпечити об'єктивне оцінювання їхніх знань.

Кінцеве оцінювання знань студентів з дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою на основі сумування результатів поточного та підсумкового контролю знань.

8. Схеми нарахування балів для підсумкового семестрового контролю у формі заліку

Для студентів денної форми навчання

Контроль та оцінювання за даною дисципліною включає

- 1) поточний контроль знань у вигляді тестів, рефератів, презентацій;
- 2) контрольні роботи;
- 3) індивідуальне завдання у вигляді реферату.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література:

1. Ганчук А.А. Методи прогнозування : навч. посіб. / А.А. Ганчук, В.М. Соловійов, Д.М. Чабаненко. – Черкаси : Брама-Україна, 2012. – 140 с.
2. Макаренко М.В. Економічне прогнозування / М.В. Макаренко, В.П. Гудкова, В.І. Творонович. – К. : Видавництво ДЕТУТ, 2014. – 161 с.
3. Сухоруков А.І. Моделювання та прогнозування соціально-економічного розвитку регіонів України : монографія / А.І. Сухоруков, Ю.М. Харазішвілі. – К. : НІСД, 2012. – 368 с.
4. Шумська С.С. Макроекономічне прогнозування : навч. посіб. : у двох ч. – К. : Видавничий дім «Києво-Могилянської академії», 2015. – Ч. 1. – 176 с.
5. Forecasting : principles and practice / Rob J Hyndman. – Australia : University of Western Australia, 2014. – 138 p.

Допоміжна література:

1. Булаєнко Л.И. Прогнозирование и социально-экономическое планирование : учебн. пособ. – Харьков : ХНУ им. В.Н. Каразина, 2009. – 97с.
2. Воронкова В.Г. Соціально-економічне прогнозування : навч. посіб. – К. : ВД «Професіонал» 2004. – 288 с.
3. Геєць В.М. Моделі і методи соціально-економічного прогнозування : підручник / В.М. Геєць, Т.Е. Клебанова, О.І. Черняк, В.В. Іванов, Н.А. Дубровіна, А.В. Ставицький. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2005. – 396 с.
4. Глівенко С.В. Економічне прогнозування : навч. посіб. / С.В. Глівенко, М.О. Соколов, О.М. Теліженко. – Суми : Університетська книга, 2004. – 207 с.
5. Грабовецький Б.Є. Планування та економічне прогнозування : навч. посіб. / Б.Є. Грабовецький. – Вінниця : ВНТУ, 2013. – 66 с.
6. Клебанова Т.С. Математичні методи і моделі ринкової економіки :

навч. посіб. / Т.С. Клебанова, О.М. Кизим, О.І. Черняк. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2010. – 456 с.

7. Пашута М.Т. Прогнозування та програмування економічного і соціального розвитку : навч. посіб. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 408с.

8. Планування та прогнозування в умовах ринку : навч. посібник / під редакцією д.ф.н. В.Г. Воронкової. – К. : ВД «Професіонал», 2006. – 608 с.

9. Присенко Г.В. Прогнозування соціально-економічних процесів : навч. посіб. / Г.В. Присенко, Є.І. Равікович. – К. : КНЕУ, 2005. – 378 с.

10. Прогнозування соціально-економічних процесів : сучасні підходи та перспективи : монографія / за ред. О.І. Черняка, П.В. Захаренка. – Бердянськ : Вид-во Ткачук, 2011. – 391 с.

11. Розроблення та впровадження стратегічного плану розвитку регіону : практич. посіб. / Б. Боврон, А. Вігода, Г. Девідсон, В. Мамонова, І. Федів, І. Санжаровський ; за ред. І. Санжаровського. – К. : Вид-во К.І.С., 2008. – 214 с.

12. Стратегічне планування : навч. посіб. / О. Берданова, В. Вакуленко, В. Тертичка.

– Львів : ЗУКЦ, 2008. – 138 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Громадський проект масових відкритих онлайн-курсів “Prometheus” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://prometheus.org.ua>.

2. Дистанційний курс «Прогнозування та соціально економічне планування» / розроб. д-р екон. наук, проф. Родченко В.Б. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dist.karazin.ua/for-students/faculties/econom>.

3. Онлайн-курсів Масачусетського технологічного та Гарвардського університетів “edX” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.edx.org>.

4. MITOPENCOURSEWARE [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ocw.mit.edu/index.htm>.